

DOI: 10.17242/MVvK_16.07

A 2007. NOVEMBER 10-i BALATONI VÍZIMADÁR-FELMÉRÉS EREDMÉNYEI

RESULTS OF WATERBIRD CENSUS (10 NOVEMBER 2007) AT LAKE BALATON AND ITS SURROUNDINGS

Kovács Gyula

Nyugat-Magyarországi Egyetem, Vadgazdálkodási és Gerinces Állattani Intézet
University of West Hungary, Institute of Wildlife Management and Vertebrate Zoology
H-9400 Sopron, Ady E. u. 5., Hungary
MME, Dél-Balaton Természetvédelmi Csoport (35-ös számú helyi csoport)
BirdLife Hungary, South-Balaton Nature Conservation Group
H-8638 Balatonlelle, Irmapuszta, Hungary
<http://dbmm.fw.hu>, e-mail: gykov@yahoo.com

1. BEVEZETÉS

Az MME Dél-Balaton Természetvédelmi Csoport (35-ös sz. hcs.) 2005 (KOVÁCS, 2008a) és 2006 (KOVÁCS, 2008b) évhez hasonlóan 2007-ben is végzett vízimadár-számlálást a Balaton teljes területén és a déli part menti halastavakon, berkekben.

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

A szinkron során 2007. november 10-én 12 megfigyelő 55 területet (1. táblázat, 1. térkép) mért fel. Az időjárási viszonyok nem voltak optimálisak, főként a déli parton zavarta a felmérést reggel az erős szél, ami azonban kora délutánra lecsillapodott. A hullámszél elől a nagyobb madárcsapatok a partközélemben húzódtak meg, ami a helyenkénti kedvezőtlen beláthatóság miatt megnehezítette a számlálást. Emellett egy helyen volt jelentősen mértékben zavart a terület, a Marcali-víztározónál a felmérést megelőző napokban tartott vízivad vadászat miatt. A látási viszonyok mindvégig jók voltak, eső vagy köd nem zavarta a szinkront, így összességében eredményesnek mondható a felmérés.

Résztevők: BENDE ZSOLT, FARAGÓ ÁDÁM, GÁL SZABOLCS, JAMBRICH RÉKA, KÁRÁSZ BALÁZS, KOVÁCS GYULA, LÁSZLÓ CSABA, MOGYORÓSI SÁNDOR, NAGY ÁDÁM, SZÁSZ ELŐD, TAMÁS ÁDÁM, IFJ. VINCZE BÉLA. Köszönet a lelkes munkáért!

3. EREDMÉNYEK

A halastavakon, berkekben (7 terület) 21, míg a Balatonon, ahogy az összesített adatokban is 37 vízimadár faj (8 család) fordult elő (2. táblázat). 42 területen láttunk öt, 17 helyen tíz vagy annál több fajt, a legtöbbet (17) Balatonberénynél (2. térkép).

Az összes megfigyelt madár 83%-a (18 400 pld.) a Balatonon fordult elő, a legtöbb a Keszthelyi-öbölben és a dél-nyugati partszakaszokon. Jóval kevesebbet számoltunk az északi oldal és a keleti medence egyes partszakaszain. A déli part vizes élőhelyein a megfigyelt egyedszám valamivel kevesebb volt mint 4000, ugyanakkor a legnagyobb madártömeget (2500 pld.) a Nagyberkekben, a Fehérvíz Természetvédelmi Területen detektáltuk, amiből több mint 2100 lúd (*Anser spp.*), főként nyári lúd (*Anser anser*) (1200 pld.) volt. Ez jelentette egyébként az egy fajból egy területen észlelt legnagyobb mennyiséget.

Az egyes fajokat tekintve a legtöbb egyedet (6800) szárcsából (*Fulica atra*) figyeltük meg (1. ábra). Nagy számban fordult még elő tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), mely a

leggyakrabban megfigyelt madár volt (3. ábra). Mindkét faj gyakran többszázas csapatokban fordult elő. Tőkés récéből, barátrécéből (*Aythya ferina*) és kontyos récéből (*Aythya fuligula*) együttesen 6700 példány került elő. Érdekes, hogy utóbbiból kétszer annyi volt (1400 pld.), mint kercerécéből (*Bucephala clangula*) (700 pld.). Ezer fölötti egyedszámot regisztráltunk kárókatonából (*Phalacrocorax carbo*) (1300) és dankasirályból (*Larus ridibundus*) (1500). A további domináns (D >5%), akcesszórius (D 1-5%) és akcicens (D 0,1-1%) fajokat az 1. és 2. ábra mutatja be.

A halastavakon és a berkekben megfigyelt madarak háromnegyede a récefélék (*Anatidae*) közé tartozott, míg a Balatonon és az összesített eredményekben a guvatfélékkel (*Rallidae*) együtt adták a megfigyelt madarak több mint 80%-át.

A gyakori fajok mellett még számos ritkább, északi madár (pl. *Gavia spp.*, *Melanitta spp.*, *Clangula hyemalis*) fordult elő.

1. táblázat: A felmért területek és a megfigyelt egyedszámok (2007.11.10.).

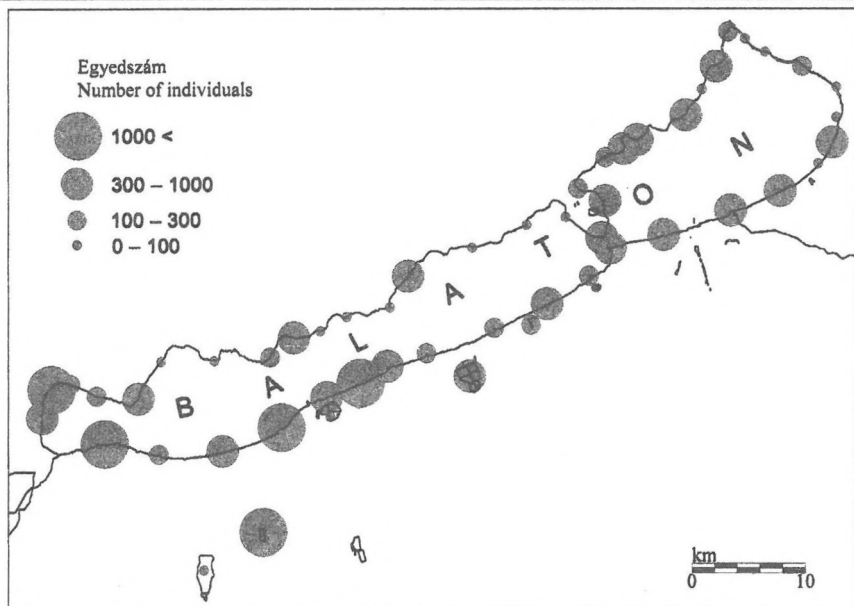
Table 1: Survey plots and the number of individuals (10 November 2007).

Terület Plot	Egyedszám Numbers	Terület Plot	Egyedszám Numbers
Nagyberek Fehérvíz TT	2538	Badacsony	237
Keszthely	2024	Gyenesdiás	204
Fonyódliget	1125	Balatonkenese	196
Fonyód-Bélatelep	1024	Tihany, Diós-Gödrös	186
Balatonberény	1002	Vörösberény-Csebere	154
Balatonvilágos	905	Vonyarcvashegy	133
Fenékpusztá	862	Balatonfűred (csopaki oldal)	127
Balatonszárszó (B.öszöd)	831	Balatonszemes	121
Balatonfenyves	824	Balatonlelle	108
Irmapusztai-halastavak	805	Ordacsehi-berek	99
Fonyód	761	Révfülöp	94
Balatonfűred (móló)	703	Balatonföldvári-halastó	93
Balatonboglár	668	Balatonakali	88
Szepezdfürdő	604	Balatonrendes	88
Zamárdi	503	Marcali-víztorozó	66
Balatonszabadi	464	Szigliget	64
Alsóörs	453	Balatonudvari	40
Balatonalmádi	433	Balatonkenese, Bercsényi strand	38
Tihany	425	Balatonfűzfő I.	35
Csopak	411	Káptalanfűred	35
Szántód	407	Ábrahámhegy	20
Badacsonytomaj	405	Fonyódi (Zardavári)-halastavak	8
Tihany rév	385	Sajkód	7
Siófok	376	Balatonfűzfő II.	3
Balatongyőrök	312	Balatonaliga	2
Balatonszárszói-berek	284	B.szabadi-Sóstó	2
Balatonmáriafürdő	261	Beccegy	1
Balatonföldvár	260		
Halastavak, berkek / Fishponds, other wetlands		3 893	
Balaton / Lake Balaton		18 411	
Összesen / Total		22 304	

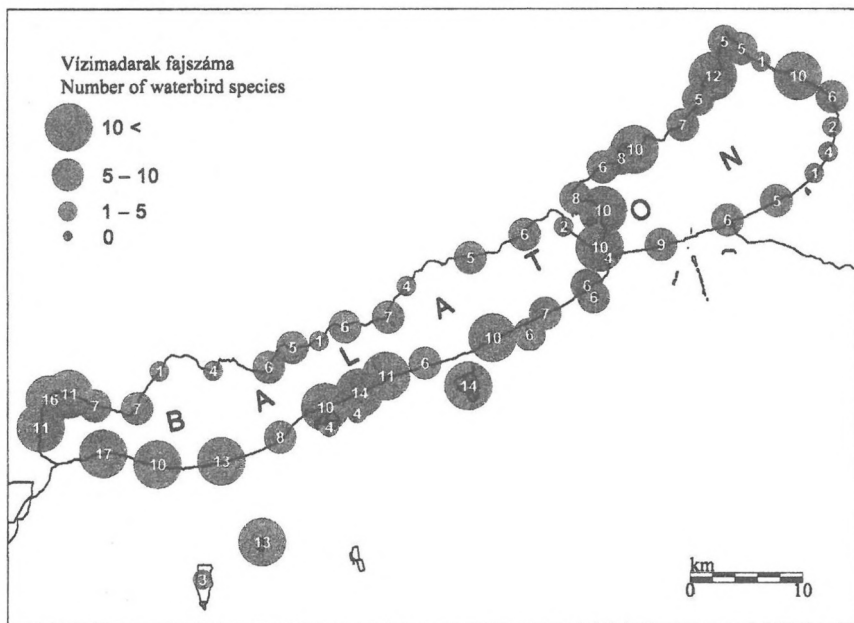
2. táblázat: A megfigyelt vízimadár fajok, dominanciájuk (D) és konstanciájuk (C) (2007.11.10.).

Table 2: The observed waterbird species; dominance (D) and constancy (C) values (10 November 2007).

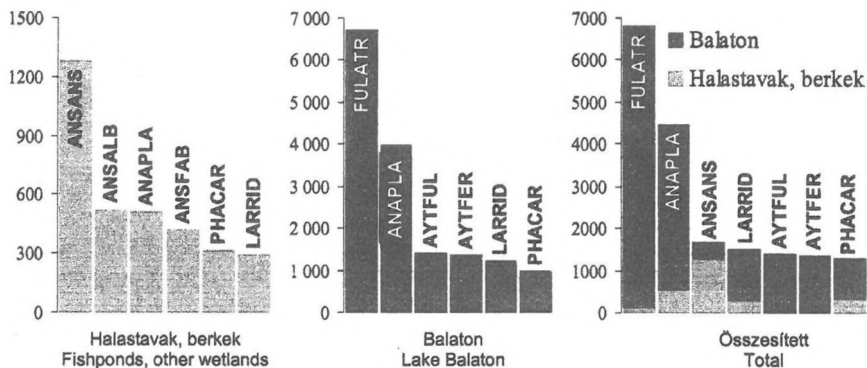
Vízimadár fajok Waterbird species	Halastavak, berkek Fishponds, other wetlands		Balaton Lake Balaton		Összesen Total	
	D	C	D	C	D	C
Gaviidae	-		0,1%		0,0%	
<i>Gavia stellata</i> [GAVSTE]	-	-	0,0%	8,3%	0,0%	7,3%
<i>Gavia arctica</i> [GAVARC]	-	-	0,0%	4,2%	0,0%	3,6%
indet. <i>Gavia</i> sp.	-	-	1 pld. / ind.		1 pld. / ind.	
Vöcsökfélék – Podicipedidae	0,7%		2,9%		2,5%	
<i>Tachybaptus ruficollis</i> [TACRUF]	0,5%	28,6%	0,0%	12,5%	0,1%	14,5%
<i>Podiceps cristatus</i> [PODTUS]	0,2%	14,3%	2,7%	75,0%	2,3%	67,3%
<i>Podiceps grisegena</i> [PODNA]	-	-	0,0%	4,2%	0,0%	3,6%
<i>Podiceps nigricollis</i> [PODNIG]	-	-	0,1%	12,5%	0,1%	10,9%
Kárókatonafélék – Phalacrocoracidae	8,5%		5,4%		6,0%	
<i>Phalacrocorax carbo</i> [PHACAR]	8,2%	57,1%	5,4%	58,3%	5,9%	58,2%
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> [PHAPYG]	0,3%	14,3%	0,0%	4,2%	0,1%	5,5%
Gémfélék – Ardeidae	4,8%		0,0%		0,9%	
<i>Egretta alba</i> [EGRALB]	1,7%	42,9%	0,0%	2,1%	0,3%	7,3%
<i>Ardea cinerea</i> [ARDCIN]	3,1%	71,4%	0,0%	2,1%	0,6%	10,9%
Récefélék – Anatidae	75,4%		45,8%		50,9%	
<i>Cygnus olor</i> [CYGOLO]	0,3%	42,9%	0,8%	58,3%	0,7%	56,4%
<i>Anser fabalis</i> [ANSFAB]	10,8%	14,3%	0,2%	2,1%	2,1%	3,6%
<i>Anser albifrons</i> [ANSALB]	13,4%	14,3%	1,4%	2,1%	3,5%	3,6%
<i>Anser anser</i> [ANSANS]	32,7%	42,9%	2,3%	6,3%	7,6%	10,9%
<i>Tadorna tadorna</i> [TADTAD]	-	-	0,0%	2,1%	0,0%	1,8%
<i>Anas penelope</i> [ANAPEN]	2,4%	42,9%	0,1%	12,5%	0,5%	16,4%
<i>Anas strepera</i> [ANASTR]	-	-	0,0%	6,3%	0,0%	5,5%
<i>Anas platyrhynchos</i> [ANAPLA]	13,2%	71,4%	21,5%	75,0%	20,1%	74,5%
<i>Anas acuta</i> [ANAACU]	0,0%	14,3%	0,0%	2,1%	0,0%	3,6%
<i>Anas clypeata</i> [ANACLY]	2,4%	28,6%	0,1%	4,2%	0,5%	7,3%
<i>Netta rufina</i> [NETRUF]	0,1%	28,6%	0,0%	2,1%	0,0%	5,5%
<i>Aythya ferina</i> [AYTFER]	0,1%	14,3%	7,4%	47,9%	6,2%	43,6%
<i>Aythya nyroca</i> [AYTNYR]	0,1%	14,3%	0,0%	6,3%	0,0%	7,3%
<i>Aythya fuligula</i> [AYTFUL]	-	-	7,6%	29,2%	6,3%	25,5%
<i>Aythya marila</i> [AYTMAR]	-	-	0,1%	10,4%	0,1%	9,1%
<i>Clangula hyemalis</i> [CLAHYE]	-	-	0,0%	2,1%	0,0%	1,8%
<i>Melanitta nigra</i> [MELNIG]	-	-	0,0%	6,3%	0,0%	5,5%
<i>Melanitta fusca</i> [MELFUS]	-	-	0,0%	2,1%	0,0%	1,8%
<i>Bucephala clangula</i> [BUCCLA]	-	-	4,1%	54,2%	3,4%	47,3%
<i>Mergus serrator</i> [MERSER]	-	-	0,0%	2,1%	0,0%	1,8%
Guvatfélék – Rallidae	2,7%		38,5%		30,6%	
<i>Gallinula chloropus</i> [GALCHL]	-	-	0,0%	6,3%	0,0%	5,5%
<i>Fulica atra</i> [FULATR]	2,7%	28,6%	36,5%	75,0%	30,6%	69,1%
Sirályfélék – Laridae	7,8%		9,3%		9,0%	
<i>Larus minutus</i> [LARMIN]	-	-	0,0%	2,1%	0,0%	1,8%
<i>Larus ridibundus</i> [LARRID]	7,5%	57,1%	6,6%	64,6%	6,8%	63,6%
<i>Larus canus</i> [LARCAN]	-	-	0,0%	10,4%	0,0%	9,1%
<i>Larus cachinnans</i> [LARCAC]	0,3%	28,6%	2,6%	39,6%	2,2%	38,2%
Jégmadárfélék – Alcedinidae	0,1%		0,0%		0,0%	
<i>Alcedo atthis</i> [ALCATT]	0,1%	42,9%	0,0%	4,2%	0,0%	9,1%

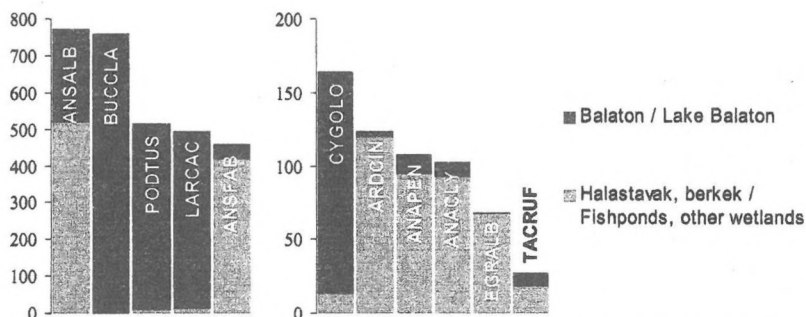
1. térkép: Egyedszámok az egyes megfigyelési helyeken (2007.11.10.).
Map 1: Number of individuals counted on the survey plots (10 November 2007).

2. térkép: Fajszámak az egyes megfigyelési helyeken (2007.11.10.).
Map 2: Species richness of the survey plots (10 November 2007).

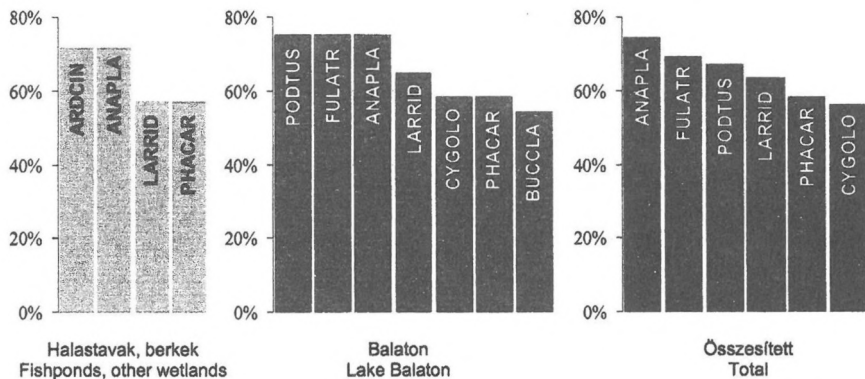

1. ábra: Domináns (D > 5%) fajok abundanciája (2007.11.10.).
 Figure 1: Abundance of dominant (D > 5%) species (10 November 2007).

2. ábra: Akcesszórius (D 1-5%) és akcicens (D 0,1-1%) fajok abundanciája (2007.11.10.).

Figure 2: Abundance of accessory (D 1-5%) and accidental (D 0,1-1%) species (10 November 2007).

3. ábra: Gyakori fajok (C > 50%) fajok konstanciája (2007.11.10.).
 Figure 3: Constancy of common (C > 50%) species (10 November 2007).

IRODALOMJEGYZÉK - REFERENCES

- KOVÁCS Gy. (2008a): A 2005. november 12-i Balatoni vízmadár-felmérés eredményei [Results of waterbird census (12 November 2005) at Lake Balaton and its surroundings]. *Magyar Vízivad Közlemények – Hungarian Waterfowl Publications*. 16:247-254.
- KOVÁCS Gy. (2008b): A 2006. december 16-i Balatoni vízmadár-felmérés eredményei [Results of waterbird census (12 November 2005) at Lake Balaton and its surroundings]. *Magyar Vízivad Közlemények – Hungarian Waterfowl Publications*. 16:255-260.

RESULTS OF WATERBIRD CENSUS (10 NOVEMBER 2007) AT LAKE BALATON AND ITS SURROUNDINGS

Kovács, Gy.

Similarly to the 2005 (KOVÁCS, 2008a) and 2006 (KOVÁCS, 2008b) bird censuses, the South-Balaton Nature Conservation Group (BirdLife Hungary) organized a synchronous waterbird survey at 51 plots around Lake Balaton and other wetlands connected to its southern shore on the 10th of November 2007 (Table 1, Map 1). On Lake Balaton 21 waterbird species (belonging to 8 families), while on fishponds and other wetland habitats (7 plots) 37 species were recorded (Table 2, Map 2). 83% of the individuals (18 400 birds) were counted on Lake Balaton, while the number of individuals recorded in the other wetland habitats was somewhat less than 4 000 birds. The biggest flock of birds (2 500 individuals) was observed in Nagyberek (Fehérvíz Nature Conservation Area). The most abundant bird species was the Eurasian Coot (*Fulica atra*) (6 800 individuals) (Figure 1). The number of individuals counted for the Mallard (*Anas platyrhynchos*) was also high and this species was the most constant waterbird (Figure 3). Figures 1 and 2 show the remaining dominant (D >5%), accessory (D 1-5%) and accidental (D 0,1-1%) species.

The following observers were participated in the count: ZSOLT BENDE, ÁDÁM FARAGÓ, SZABOLCS GÁL, RÉKA JAMBRICH, BALÁZS KÁRÁSZ, GYULA KOVÁCS, CSABA LÁSZLÓ, SÁNDOR MOGYORÓSI, ÁDÁM NAGY, ELŐD SZÁSZ, ÁDÁM TAMÁS, BÉLA VINCZE JR. Special thanks for their help!